

15 Ιουνίου 2023

Το ore.gr στην παρουσίαση Τιμητικού Τόμου της Θεολογικής Σχολής του ΕΚΠΑ για τα 15 χρόνια πρωθιεραρχικής διακονίας του Αρχιεπισκόπου Ιερωνύμου

[/ Γενικά Θέματα](#) / [Ειδήσεις και Ανακοινώσεις](#)

Η τελετή παρουσίασης του Τιμητικού Τόμου της [Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών](#) με αφορμή τη συμπλήρωση της 15ετούς ευκλεούς πρωθιεραρχικής διακονίας του [Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ.κ. Ιερωνύμου](#) πραγματοποιήθηκε στην κεντρική αίθουσα του Πανεπιστημίου το απόγευμα της Τετάρτης 14 Ιουνίου 2023.

•

Το παρών έδωσαν ο **Μητροπολίτης Λαοδικείας κ. Θεοδώρητος, Διευθυντής Εκπροσωπήσεως του Γραφείου του Οικουμενικού Πατριαρχείου στην Αθήνα**, ο **Μητροπολίτης Γουινέας κ. Γεώργιος, Εκπρόσωπος του Πατριάρχη Αλεξανδρείας στην Αθήνα**, ο **Αρχιμανδρίτης Ραφαήλ Γρίβας, Έξαρχος του Παναγίου Τάφου στην Αθήνα**, πολλοί **Αρχιερείς της Εκκλησίας της Ελλάδος, ακαδημαϊκοί, Διευθυντές Υπηρεσιών της Συνόδου και της Αρχιεπισκοπής**, πολιτευτές, εκπρόσωποι κομμάτων, Τοπικών Αρχών και της στρατιωτικής ηγεσίας, κλήρος και λαός.

Την τελετή «άνοιξε» με την προσφώνηση του ο **Πρύτανης του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών Καθηγητής Μελέτιος-Αθανάσιος Κ. Δημόπουλος** ο οποίος έκανε μία σύντομη αναφορά στο έργο και την πορεία του **Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου**. Χαιρετισμό αμέσως μετά απηύθυνε και ο **Κοσμήτορας της Θεολογικής Σχολής αναπλ. καθηγητής Χρήστος Καραγιάννης**.

Ακολούθησε η παρουσίαση του Τιμητικού Τόμου από τον **Πρόεδρο του Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας και Θρησκευιολογίας, Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Κρήνης και Πατριαρχικό Έξαρχο Μελίτης κ. Κύριλλο** ο οποίος ανέλυσε μερικές από τις μελέτες, τα άρθρα και τις μαρτυρίες που περιλαμβάνονται στον Τόμο.

Στη συνέχεια ο **Πρύτανης του ΕΚΠΑ** επέδωσε τον Τιμητικό Τόμο στον **Μακαριώτατο Αρχιεπίσκοπο κ.κ. Ιερώνυμο**.

Ο Προκαθήμενος της Εκκλησίας της Ελλάδος στην αρχή

της ομιλίας του αναφέρθηκε στο τραγικό ναυάγιο στην Πύλο.

Μεταξύ άλλων ο **Αρχιεπίσκοπος** αναφέρθηκε στην τεχνολογική πρόοδο, στη σύγχρονη κοινωνία και στην παγκόσμια ειρήνη ενώ καταλήγοντας τόνισε: *«Η εκκλησία δεν αλλάζει τον κόσμο με κοσμικούς τρόπους. Δεν αλλάζει τον κόσμο με αυτά που λέει ή που κάνει αλλά με αυτό που είναι.»*

Να σημειωθεί στην εκδήλωση ήταν προγραμματισμένο να παρευρεθεί η **Πρόεδρος της Δημοκρατίας Κατερίνα Σακελλαροπούλου** η οποία όμως είχε μεταβεί στην **Καλαμάτα** λόγω του πολύνεκρου ναυαγίου που σημειώθηκε ανοικτά της **Πύλου**.

Η τελετή έκλεισε με τον Πολυχρόνιο του **Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου κ.κ. Ιερωνύμου** από την χορωδία της **Θεολογικής Σχολής Αθηνών**.

Παρακολουθήστε σε επανάληψη την τελετή παρουσίασης του Τιμητικού Τόμου της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών με αφορμή τη συμπλήρωση της 15ετούς ευκλεούς πρωθιεραρχικής διακονίας του Μακαριωτάτου [Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ.κ. Ιερωνύμου Β΄](#):

Αναλυτικά η ομιλία του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ.κ. Ιερωνύμου στην παρουσίαση του Τιμητικού Τόμου της Θεολογικής Σχολής του ΕΚΠΑ:

«Ίδου δὴ τί καλὸν ἢ τί τερπνόν, ἀλλ' ἢ τὸ κατοικεῖνάδελφούς ἐπὶ τὸ αὐτό;»

Ἡ σημερινὴ σύναξη, μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς ἐκδόσεως τιμητικοῦ τόμου, γιὰ τὴ συμπλήρωση 15 ἐτῶν διακονίας μου στὴν προεδρία τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ στὸν Ἀρχιεπισκοπικὸ θρόνο Ἀθηνῶν, ἀποτελεῖ σημαντικὴ στιγμὴ στὴ ζωὴ μου. Βλέπω ὅλους ἐσᾶς, «ὡς νεόφυτα ἐλαίων», μαζί μου ἀπόψε ἐδῶ «ἐπὶ τὸ αὐτό», «φέροντας κλάδους ἀγαθοεργίας»!

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι τὰ τελευταῖα χρόνια ἔχει περάσει καὶ σὲ ἐμᾶς τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς ἡ θύραθεν συνήθεια τῶν Ἰωβηλαίων καὶ τῶν ἐπετείων. Μὲ αὐτὴν τὴν ἀφορμὴ, ἐκθειάζονται τὰ ἔργα συνανθρώπων μας. Δὲν σᾶς κρύβω ὅτι δὲν βρίσκω αὐτὴ τὴ συνήθεια τόσο ἀπαραίτητη στὸν ἐκκλησιαστικὸ χῶρο.

Παρ' ὅλα αὐτά, θὰ ἤθελα νὰ εὐχαριστήσω τὸν ἀξιότιμο Κοσμήτορα τῆς θεολογικῆς σχολῆς Ἀθηνῶν κ. Χρῆστο Καραγιάννη γιὰ τὴν πρωτοβουλία αὐτή, τοὺς ἀρθρογράφους γιὰ τὸν μόχθο τους καὶ ὅσους κοπίασαν γιὰ τὴν ἔκδοση τοῦ τόμου. Εὐχόμαι τὰ κείμενα νὰ προωθήσουν τὸν θεολογικὸ προβληματισμό, πού εἶναι ἀπαραίτητος καὶ σήμερα.

Καταλαβαίνω τὸ δῶρημα τῆς τιμῆς μὲ τὴν παροῦσα ἔκδοση. Μιᾶς τιμῆς πού αὐξάνει ἀπὸ τὴν πάνδημη παρουσία ὅλων σας, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ὅσα ὑπερβαλλόντως ἀκούστηκαν καὶ γράφτηκαν. Τὴν ἀποδέχομαι, ἀλλὰ ὡς μιὰ τιμὴ πού ἀνήκει σὲ Ἐκεῖνον πού καθόρισε τὴ ζωὴ μου, δηλαδὴ στὸν Χριστό.

Καὶ αὐτὸ δὲν εἶναι ἓνα σχῆμα λόγου. Τὸ ἐννοῶ ἀπόλυτα καὶ τὸ διευκρινίζω. Συχνὰ μὲ ρωτοῦν: ποιό εἶναι τὸ ὄραμά σας γιὰ τὴν Ἐκκλησία; Καὶ ἀναρωτιέμαι: Εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχει κάποιος ὄραμα γιὰ τὴν Ἐκκλησία πέρα ἀπὸ τὸ ὄραμα τοῦ ἴδιου τοῦ Ἰδρυτῆ της;

Τὸ ὄραμα τοῦ Θεανθρώπου περιγράφεται στὴ φράση: «μετανοεῖτε, ἤγγικεν ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν». Αὐτὴ τὴ βασιλεία προγευόμαστε στὴν Ἐκκλησία. Ἡ καθοριστικὴ σύνδεσή της μὲ τὴν Ἐκκλησία ἐμφαίνεται στὴν ἔναρξη τῆς Θείας Εὐχαριστίας μὲ τό: «Εὐλογημένη ἡ Βασιλεία τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος».

Ἡ Βασιλεία αὐτὴ εἶναι ἀγάπης καὶ ἐλευθερίας. Διότι «ἐπ' ἐλευθερία» ἐκλήθημεν, ἵνα ἀγαπᾶμε ἀλλήλους. Ἐδῶ ὅμως ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐλευθερία δὲν προσεγγίζονται ψυχολογικά, ἀλλὰ ὄντολογικά. Ὁ μόνος τρόπος νὰ ζεῖ ὁ ἄνθρωπος, καὶ ὄχι ἀπλῶς νὰ ἐπιβιώνει, εἶναι νὰ ἐνταχθεῖ στὸ πλέγμα σχέσεων ἀγάπης καὶ ἐλευθερίας τῆς Ἁγίας Τριάδος, διὰ τοῦ Υἱοῦ, ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι.

Τότε σέβεται τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἄλλου - ὄχι ὅπως ὁ ἴδιος νομίζει, ἀλλὰ ὅπως ὁ Χριστὸς μᾶς ὑπέδειξε.

Ἡ ἐν Χριστῷ ἀγάπη δὲν εἶναι μιὰ θεωρητικὴ τοποθέτηση ἀλλὰ μιὰ ἔμπρακτὴ συγκεκριμένη θέαση σύμπαντος τοῦκόσμου. Κατ' αὐτὴ τὴ θέαση, «ἡ καρδία μας φλέγεται ὑπὲρ πάσης τῆς κτίσεως τῶν δαιμόνων μὴέξαιρουμένων».

Ἐπομένως ἕνας ἐκκλησιαστικὸς ἄνθρωπος, πόσω μᾶλλον ἕνας ἱερωμένος, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ταυτίζει τὴν ἀποστολὴν τοῦ μὲ τίς ὅποιες δικές του δράσεις ἢ ἐνέργειες. Καλεῖται νὰ τὴν ταυτίζει μὲ τὴν προβολὴν ὅσων ὁ Χριστὸς ἔπραξε ὑπὲρ τῆς σωτηρίας μας.

Γι' αὐτό, λοιπόν, δὲν τίθεται θέμα δικοῦ μου ὁράματος. Τίθεται θέμα κατὰ πόσο ἐξέφρασα καὶ ἀνήγγειλα στοὺς ἀνθρώπους, ὅλα αὐτὰ τὰ χρόνια, τὸ ὄραμα τοῦ Χριστοῦ, ὡς χριστιανός, ὡς ἱερέας καὶ ὡς ἐπίσκοπος. Μὲ τὴν πείρα τῶν 85 χρόνων μου θὰ ἤθελα νὰ μοιραστῶ μαζί σας ἀκόμα μερικὲς σκέψεις. Γεννήθηκα δύο χρόνια πρὶν ξεσπάσει ὁ πόλεμος τοῦ '40. Ἔζησα τὸν ἐμφύλιον, καὶ τίς δύσκολες δεκαετίες πού ἀκολούθησαν. Τὰ πάθη ἦταν πολὺ ἔντονα. Ἡ κοινωνία βαθιὰ διχασμένη καὶ τραυματισμένη. Ὅλοι - ἀπλοὶ πολῖτες, πολιτικὰ κόμματα καὶ παρατάξεις, θρησκευτικὲς κινήσεις, καθένας ἀπὸ τὴ δική του πλευρὰ καὶ θέση, ὀνειρεύονταν ἕνα καινούργιον, καλύτερον κόσμον. Καὶ πραγματικά, σ' ἕνα ἐπίπεδο, ὁ κόσμος ἄλλαξε. Μὲ ἀξιῖνες καὶ φτυάρια ἀνοίξαμε δρόμους. Φτιάξαμε ἐργοστάσια καὶ παραγωγικὲς ὑποδομές. Ἀλλὰ, τὴν ἴδια στιγμὴν, ἡ ἐπαρχία ἄρχισε νὰ ἐρημώνει καὶ ἡ ἀστυφιλία νὰ γιγαντώνεται. Ἡ πατρίδα μας μπῆκε σὲ τροχιὰ ἐκσυγχρονισμοῦ, ἀνάπτυξης καὶ προόδου. Ἀλλὰ πίσω ἀπὸ κάθε ἀνθρώπινον ἐνέργειαν πάντοτε ὑπάρχει ἕνα σκεπτικόν. Καὶ ὁ ἐκσυγχρονισμὸς αὐτὸς ἐκπροσωποῦσε ἕνα συγκεκριμένον σκεπτικόν: Τὴν ἀποξένωσιν ἀπὸ τὸν παραδοσιακὸν τρόπο ζωῆς. Δὲν ἀναφέρομαι τόσο στὶς εὐκολίες πού ἔχουμε σήμερον λόγω τῆς τεχνολογικῆς προόδου. Ἀναφέρομαι στὸ πνεῦμα πού αὐτὴ ἡ πρόοδος ἐκφράζει, τὸ ὁποῖον μεταβάλλει τὸν τρόπο θέασης καὶ τὴν στάσιν μας ἀπέναντι στὸν Θεόν, τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸ περιβάλλον.

Τὰ ἀποτελέσματα αὐτῶν τῶν εἰσαγόμενων ἀλλαγῶν ἐκδηλώθηκαν ἐντονότερα ἀπὸ τὴν μεταπολίτευσιν καὶ ἐξῆς. Ἀλλὰ ἂν θέλουμε νὰ μιλήσουμε μὲ ὄρους τῆς βαθιᾶς δομῆς τῆς ἱστορίας, ἡ ὅλη διαδικασία εἶναι σύγχρονον μὲ τὴν δημιουργίαν τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους.

Ἐνὸς κράτους ποὺ ξεπήδησε μέσα ἀπὸ τὰ ὄραματα καὶ τὰ θάματα τῆς Ἐπανάστασης. Καὶ πού, δυστυχῶς, ὑπὸ τὸ βαυαρικὸ καθεστῶς ἀλλὰ καὶ τὴ μετακένωση τῶν δυτικῶν ἀντιλήψεων, ἔφτασε στὴ στεῖρα μίμηση τῶν δυτικῶν τρόπων. Ὅχι στὴν κριτικὴ τους ἐπεξεργασία καὶ στὴ δημιουργικὴ τους ἀφομοίωση.

Αὐτὲς οἱ δυτικὲς ἀντιλήψεις ἔχουν ὡς κέντρο τους τὴ λατρεία τῆς προόδου. Σχεδὸν τὴ θεοποίησέ της. Μετὰ τὴν Ἀναγέννηση, ὁ ἄνθρωπος ἄρχισε νὰ ἀποκτᾶ ὄλο καὶ περισσότερη ἐμπιστοσύνη στὶς δυνάμεις του. Μπόρεσε, μὲ τὴν ἐπιστήμη καὶ τὸν ὀρθολογισμό, νὰ καταλάβει κάποια ἀπὸ τὰ «μυστήρια» τοῦ κόσμου. Πίστεψε ὅτι παρομοίως μπορεῖ νὰ λύσει ὅλα τὰ κοινωνικά, οἰκονομικά, καὶ ἀτομικά προβλήματα. Καὶ κάτι περισσότερο: Νὰ λυτρώσει ὁλόκληρο τὸν κόσμο.

Ἡ ἔννοια τῆς προόδου διαπότισε τὴν κοσμικὴ ἀντίληψη τῆς ἱστορίας ἀπὸ τὸν 18ο αἰῶνα. Θεωρήθηκε ὅτι μὲ τὴ χρήση τοῦ ὀρθοῦ λόγου, ἡ ἀνθρωπότητα θὰ ἐξελιχθεῖ καὶ θὰ βελτιωθεῖ. Καὶ ὁ κόσμος θὰ γίνεῖ καλύτερος στὸ ἐδῶ καὶ τώρα.

Ἔτσι, ὁ Διαφωτισμὸς πίστεψε ὅτι, μέσω τῆς παιδείας, τὸ ἀνθρώπινο γένος θὰ προοδεύσει καὶ θὰ φθάσει στὴν τελειότητα. Ἡ ἔννοια τῆς προόδου ἀπέκτησε χιλιαστικὴ διάσταση. Ἡ ἀντίληψη γιὰ τὴ χιλιετία, ποὺ ξεκινάει ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους, ἐρμηνεύθηκε ἐδῶ ἱστορικὰ καὶ ὄχι ἐσχατολογικά.

Ὅμως, μετὰ ἀπὸ 85 χρόνια ζωῆς, στὴ διάρκεια τῶν ὁποίων συνεργάστηκα μὲ 2 Ἀρχιεπισκόπους, 3 Προέδρους Δημοκρατίας, 10 Πρωθυπουργούς, ἀρχηγούς ἀξιωματικῆς ἀντιπολίτευσης, ὑπουργούς καὶ ἄλλους παράγοντες, ἔχω νὰ σᾶς πῶ ὅτι τὰ προβλήματα τοῦ ἀνθρώπου εἶναι διαχρονικά καὶ κατὰ βάση θεολογικά. Καὶ δὲν λύνονται κατ' οὐσίαν δίχως τὸν Θεό. Βεβαίως οἱ ἄνθρωποι κατορθώνουμε νὰ βελτιώνουμε πράγματα καὶ καταστάσεις τοῦ κόσμου τούτου. Τὴν ἴδια στιγμὴ ὅμως δημιουργοῦμε νέα προβλήματα. Ἐνας φαῦλος κύκλος προκύπτει δίχως Θεό. Ἡ ἀνάπτυξη τῆς τεχνολογίας, ἡ ἀδυναμία νὰ τεθοῦν ἠθικοὶ ὅροι, ἡ πρόταξη τοῦ κέρδους ἐπέφεραν τὴ μόλυνση τῆς κτίσεως, τὴν ὑπερθέρμανση τοῦ πλανήτη κλπ.

Πέραν αὐτοῦ, παρ' ὅλη τὴν πρόοδο, ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος δὲν ἔχει μετακινηθεῖ οὔτε χιλιοστὸ ἀπὸ τὸ βάρος τῶν ἄλυτων ὑπαρξιακῶν ζητημάτων. Ἡ ἄνοδος τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου δὲν μπορεῖ νὰ καταστείλει τὴν ἔντασή τους. Βλέπετε τί γίνεται στὴ γειτονιά μας: δύο λαοὶ ἀλληλοσπαράσσονται. Μιλᾶμε γιὰ εἰρήνη, ἀλλὰ προσπαθοῦμε νὰ τὴν ἐξασφαλίσουμε μὲ στρατιωτικοὺς ἐξοπλισμούς.

Ὅλα αὐτὰ συμβαίνουν διότι, κινούμαστε ἀπὸ τὴ θέληση γιὰ ἰσχύ καὶ δύναμη, ὅπως ἔλεγε ὁ ἀείμνηστος Καστοριάδης. Ὁ κόσμος μπορεῖ νὰ βελτιώνεται σὲ βαθμὸ βιοτικοῦ ἐπιπέδου. Μπορεῖ νὰ φθάσει στὸ φεγγάρι. Ἀπὸ τὴν ἄλλη ὅμως εἶναι στὴν

ἐποχή τοῦ λίθου!

Ὅσο ἀποδίδουμε ἀπόλυτη ἀξία σ' αὐτὴ τὴ βελτίωση καὶ τὴν πρόοδο, τόσο ἡ ἀνθρώπινη ὑπαρξη θὰ τελεματώνει καὶ θὰ κακοφορμίζει. Τὰ μεγάλα ὑπαρξιακὰ προβλήματα τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἐδῶ παρόντα καὶ ἐπείγουν ὅπως πάντα. Σὲ ὅλα αὐτά, ἡ Ἐκκλησία μᾶς ὑπενθυμίζει ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν μπορεῖ αὐτὰ τὰ προβλήματα νὰ τὰ λύσει μόνος του. Γιατὶ δὲν μπορεῖ νὰ λυτρωθεῖ μόνος του ἀπὸ τὴ φθορά. Οὔτε νὰ δώσει μόνος του νόημα στὸν κόσμο. Ὅλα λυτρώνονται ἀπὸ Κάποιον ἐκτὸς τοῦ κόσμου.

Ἡ Ἐκκλησία μᾶς ὑπενθυμίζει ἀκόμη ὅτι κόσμος δὲν μπορεῖ ἐδῶ καὶ τώρα νὰ γίνῃ Βασιλεία. Ὡστόσο, ὑπάρχει ἡ ἐλπίδα, γιατί ὁ Χριστὸς ἔχει τὸν τελευταῖο λόγο. Καὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ μυστηριακὰ ἀπεργάζεται τὸν Ἐρχομὸ τῆς Βασιλείας Του.

Γι' αὐτό, στὸν ρευστὸ καὶ ταραγμένο κόσμο μας, δὲν ἀνησυχῶ γιὰ τὸ μέλλον τῆς Ἐκκλησίας. Γιατὶ τὸ μέλλον τῆς Ἐκκλησίας, εὐτυχῶς, δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἐμᾶς τοὺς ἀνθρώπους. Κανένας μας, ὅσο ἀμαρτωλὸς κι ἂν εἶναι, δὲν μπορεῖ νὰ προσβάλλῃ τὴν Ἐκκλησία. Ἀλλὰ καὶ ὅσο ἅγιος κι ἂν εἶναι, δὲν μπορεῖ νὰ δώσει ταυτότητα στὴν Ἐκκλησία.

Γι' αὐτό, σὲ ὅσους μοῦ λένε ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἐπηρεάζεται ἀπὸ ἀνθρώπινες ἐνέργειες, ἀπαντῶ ὅτι φθάνουν σὲ αὐτὸ τὸ συμπέρασμα, γιατί προσεγγίζουν τὴν Ἐκκλησία ἐκκοσμικευμένα.

Εὐτυχῶς ἡ ταυτότητα τῆς Ἐκκλησίας δίδεται μόνο ἀπὸ τὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ. Μπορεῖ μία ἐκκλησιαστικὴ κοινότητα νὰ πάψῃ νὰ εἶναι Ἐκκλησία σὲ ἓνα συγκεκριμένο τόπο καὶ χρόνο. Μπορεῖ ὡς ἄνθρωποι νὰ ἀστοχοῦμε, ἀλλὰ ἡ Ἐκκλησία ὡς σῶμα Χριστοῦ δὲν ἐπηρεάζεται στὴν οὐσία της. Αὐτὴ εἶναι ἡ θεολογικὴ ἀλήθεια ποὺ πρέπει νὰ μᾶς ἀπασχολεῖ. Καὶ ὄχι νὰ ἐστιάζουμε σὲ ἐπουσιώδη ἔθιμα. Ἡ Ἐκκλησία, ὡς ἓνας τρόπος ζωῆς ποὺ προτυπώνει τὴν ἐρχόμενη Βασιλεία, πάντα θὰ ὑπάρχει. Ὅσο καὶ ἂν συρρικνώνεται, ὅπως ἡ μαγιά θὰ ἀρκεῖ γιὰ νὰ ὀδηγήσει, ἀθόρυβα καὶ μυστηριακὰ, τὸν κόσμο πρὸς τὴν ἐρχόμενη Βασιλεία.

Μὲ αὐτὲς τίς σκέψεις πορεύτηκα στὴ διακονία μου. Γι' αὐτὸ καὶ δὲν θεωρῶ ὅτι προσέφερα κάτι στὴν ἐκκλησία. Ἡ Ἐκκλησία μοῦ προσέφερε νόημα ζωῆς καὶ τρόπο ὑπαρξης. Καὶ αὐτὸς ὁ τρόπος μὲ ἔμαθε νὰ σέβομαι τὴν ἐλευθερία τοῦ συνανθρώπου μου, ἀκόμα καὶ ὅταν διαφωνῶ. Μπορεῖ νὰ ἔχω θυμώσει μὲ τὴ διαφωνία. Ἀλλὰ προσπάθησα νὰ τὴ διαχειριστῶ ὡς μιὰ ἀποτυχία μου. Καὶ ἀκόμη κι ὅταν θύμωνα, προσπαθοῦσα νὰ μὴν κατηγορῶ καὶ νὰ μὴν ἐπικρίνω. Τὶς περισσότερες φορές, περπάτησα σ' αὐτὸ τὸ μονοπάτι. Αὐτὸ μοῦ χάρισε τὴ δυνατότητα τῆς ὑπομονῆς. Μιᾶς ὑπομονῆς ποὺ δὲν προέκυπτε ἀπὸ ἀδυναμία, ἀλλὰ

ἀπὸ ἐπιλογῆς. Καὶ ὅλα αὐτά, γιὰτὶ σκεπτόμουν ὅτι ὁ κάθε ἄνθρωπος εἶναι κάτι περισσότερο ἀπὸ τὰ συμβεβηκότα του.

Δὲν σᾶς κρύβω ὅτι συχνὰ ἀπογοητεύθηκα. Ἀλλὰ εἶμαι σίγουρος ὅτι κι ἐγὼ θὰ ἀπογοήτευσά τὸ ἴδιο, ἴσως καὶ περισσότερο. Οἱ ἀνθρώπινες σχέσεις, ὅμως, δὲν κρίνονται ἀπὸ αὐτά. Κρίνονται ἀπὸ τὸ ἄν, σὲ κάθε στιγμή, μπορούμε νὰ προτάξουμε τὸ ὄραμα τοῦ Χριστοῦ ἔναντι τοῦ ἀτομικοῦ μας θελήματος. Συχνὰ ἄλλοι μοῦ παραπονοῦνται καὶ ἄλλοι μὲ ἐγκαλοῦν γιὰτὶ δὲν μιλάω. Μᾶς διαφεύγει ὅμως ὅτι θέλει περισσότερη δύναμη νὰ μὴ μιᾶς ἀπὸ τὸ νὰ μιᾶς. Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος συστήνει νὰ κάνουμε ὅπως ὁ Χριστός. Κι ἂν μᾶς φέρουν μπροστὰ στὸν Ἡρώδη, νὰ μὴ μιλήσουμε. Περισσότερο θὰ σεβασθεῖ τὴ δική μας σιωπὴ, παρὰ τὰ πολλὰ λόγια τῶν ἄλλων.

Αὐτὸ ποὺ χαρακτηρίζει τὴν πορεία τοῦ Χριστοῦ εἶναι ὅτι δὲν ἐπεδίωξε τὸν ἐντυπωσιασμό. Γι' αὐτὸ ἀγωνίζομαι καὶ κινοῦμαι ἀθόρυβα καὶ διακριτικά. Ὅ,τι ἔκαμα ὅλα αὐτά τὰ χρόνια τῆς διακονίας μου, δὲν σχετίζονται μὲ τὴν ταυτότητα τῆς Ἐκκλησίας καὶ οὔτε ἐξαντλοῦν τὴν ἀποστολή της.

Τὸ ἐκκλησιαστικὸ γεγονός δὲν ταυτίζεται μὲ τὴ διαχείριση τρεχουσῶν ἀνθρώπινων ἀναγκῶν. Αὐτὸ μπορεῖ νὰ τὸ κάνει ὅποιοσδήποτε ἄλλος θεσμός. Ἡ Ἐκκλησία ὅμως δὲν ἀλλάζει τὸν κόσμον μὲ κοσμικοὺς τρόπους. Ἄν γιὰ κάτι δοξάζω τὸν Θεό, εἶναι ὅτι συνειδητὰ δὲν ταύτισα τὴν Ἐκκλησία μὲ τὸ ἔργο μου. Καὶ ὅπως ἔλεγε ὁ Μητροπολίτης Περγάμου κυρὸς Ἰωάννης, ποὺ συχνὰ εἶχα τὴ χαρὰ τῆς ἐπικοινωνίας μαζί του, ἡ Ἐκκλησία δὲν σώζει μὲ ὅσα λέει ἢ κάνει, ἀλλὰ μὲ αὐτὸ ποὺ εἶναι. Καὶ τὸ εἶναι τῆς Ἐκκλησίας, ἡ Κεφαλή, τὸ ἐγὼ της, εἶναι ὁ Χριστός. Ἄς μὴν ξεχνοῦμε ὅτι «οὐκ ἄγγελος, οὐκ ἄνθρωπος, ἀλλ' αὐτὸς ὁ Κύριος ἦλθε καὶ ἔσωσεν ἡμᾶς».

Περισσότερες φωτογραφίες μέσα ἀπὸ τὸν φακὸ τοῦ Χρήστου Μπόνη:

